

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING EN TOERISME

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Overeenkomsten financiering instandhoudingdoelstellingen natuur Linkerscheldeoever, speciale beschermingszone 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' en ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde'

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEINEN: 'Mobiliteit en openbare werken' en 'Omgeving'.

BELEIDSDOELSTELLING:

Voorliggende nota kadert in volgende doelstellingen uit de Beleidsnota 2019-2024 Mobiliteit en Openbare Werken:

- Strategische Doelstelling 3: Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten – Operationele Doelstelling 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen;
- Strategische Doelstelling 7: Aandacht voor een evenwichtige en duurzame multifunctionaliteit van ons transportnetwerk – Operationele Doelstelling 7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico.

Voorliggende nota kadert in volgende doelstelling uit de Beleidsnota 2019-2024 Omgeving:

- Inhoudelijk structurelement 13 'Natuur en biodiversiteit' – Strategische Doelstelling 13.1 Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen – Operationele Doelstelling 1. Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 30 april 2013 stelde de Vlaamse Regering het GRUP 'afbakening zeehavengebied Antwerpen' vast. Het GRUP was een ruimtelijke vertaling van het Maatschappelijk Meest Haalbare Alternatief (MMHA), een visie op de uitbouw van de haven van Antwerpen, in samenhang met natuur, landbouw en andere belangen. In het kader van het MMHA werden in 2014 overeenkomsten gesloten over de realisatie van natuur rond de haven van Antwerpen¹. In 2016 vernietigde de Raad van State – in navolging van een uitspraak van het Europese Hof van Justitie – het GRUP 'afbakening zeehavengebied Antwerpen', omdat het onderscheid tussen instandhouding van natuur enerzijds en natuurcompensaties anderzijds niet duidelijk genoeg was (Arrest RvS nr. 236.837 van 20 december 2016 in de zaak A.214.861/X-16.131). Een natuurcompensatie moet een extra / bijkomende maatregel zijn, naast de verplichting voor instandhouding van natuur (= instandhoudingsmaatregelen). In het MMHA en het GRUP waren beide vermengd.

Het wedervaren met het MMHA en de vertaling ervan in het GRUP leerde dat een duidelijk onderscheid tussen instandhouding en compensatie een vereiste is om de verdere ontwikkeling van de haven van Antwerpen rechtszeker te laten verlopen. Om dat onderscheid te maken, besliste de Vlaamse Regering het juridisch kader en de financiële afspraken over natuur aan te passen:

- Juridisch kader: op 17 mei 2019 keurde de Vlaamse Regering het Besluit goed tot wijziging van bijlage 2 bij het besluit de Vlaamse Regering van 17 maart 2017 houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde';
- Financiële afspraken: bij haar goedkeuring van het hierboven vermelde Besluit van 17 mei 2019 gaf de VR opdracht aan de secretaris-generaal van het Departement MOW om een nieuwe financieringsovereenkomst op te stellen, met alle betrokken partijen. Voorliggend dossier geeft hier invulling aan. Het dossier kwam tot stand na onderhandelingen tussen diverse partijen. Die onderhandelingen namen enkele jaren in beslag omdat er een impact is op eigendommen, budgetten en eerdere overeenkomsten, omdat er een pauze ingelast werd tijdens de onderhandelingen over het Verbond Linkerscheldeover (cf infra) en omdat de uitwerking van maatregelen voor foerageergebied bruine kiekendief in grote mate pionierswerk is.

Daarnaast behandelde de Vlaamse Regering tijdens de voorbije jaren een aantal dossiers met betrekking tot havenontwikkeling op Linkerscheldeover. Die dossiers vereisen een

¹ De overeenkomst 'inzake de afspraken voor de realisatie en het beheer van de natuurkerngebieden van het Maatschappelijk Meest Haalbare Alternatief (MMHA) van het strategisch plan voor de haven van Antwerpen' tussen het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, de Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeovergebied en het Vlaamse Gewest, van 26 maart 2014 + De overeenkomst 'inzake de afspraken voor de realisatie en het beheer van de estuariene natuurkerngebieden van het MMHA van het strategisch plan voor de haven van Antwerpen', tussen het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, de Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeovergebied en het Vlaamse Gewest, van 26 maart 2014;

natuurcompensatie, wat enkel op een rechtszekere manier kan gebeuren als er daarnaast ook instandhoudingsmaatregelen genomen worden:

- Op 31 januari 2020 stelde de Vlaamse Regering het voorkeursbesluit van het complex project 'extra containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen' (ECA) definitief vast (VR 2020 3101 DOC.0074-1-29). Op 8 maart 2024 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp projectbesluit voor de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven (WOW), een onderdeel van ECA, vastgesteld VR 2024 0803 DOC.0317/2BIS);
- Op 20 oktober 2023 erkende de Vlaamse Regering dat de inname van restgronden voor aanwezige bedrijven Waaslandhaven, in het Linkerscheldeoevergebied, als 'dwingende reden van groot openbaar belang' belang beschouwd wordt, om te voorzien in de vraag naar haveninbreiding.

Bovendien keurde de Vlaamse Regering op 30 maart 2022 het 'Verbond voor de toekomst en leefbaarheid van het ommeland van de haven van Antwerpen, de polders op Linkerscheldeoever' goed, waarin afspraken over instandhouding (en compensatie) zijn opgenomen (VR 2022 3003 DOC.0398). In dit Verbond staat onder artikel 1.2.1. het volgende: *"Het Vlaamse Gewest, het Havenbedrijf Antwerpen en de Maatschappij Linkerscheldeoever versnellen de IHD-maatregelen binnen bestaande gebieden met natuurwaarden en sluiten daartoe een financieringsovereenkomst die op lange termijn investeringen in bestaande natuur garandeert"*.

Tot slot gaf de Vlaamse Regering op 2 juli 2021 (cf. VR 2021 0207 DOC.0763/1BIS) aan de Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, de opdracht om een inrichtingsnota op te maken ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'. In uitvoering hiervan ligt nu deze inrichtingsnota ter vaststelling voor, via een Besluit VR.

2 INHOUD

2.1. Situering: twee overeenkomsten en ontwerp van Besluit VR

Het voorliggende dossier bestaat uit twee overeenkomsten en een ontwerp Besluit VR:

- De eerste overeenkomst regelt de financiering van de maatregelen om tot een (duurzame) gunstige staat van instandhouding te komen van alle doelsoorten in het Vogelrichtlijngebied 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'. We spreken over de **'financieringsovereenkomst instandhoudingsdoelstellingen Linkerscheldeoever (IHD LSO)'** (zie bijlage 1 bij deze nota). De partijen bij deze overeenkomst zijn Maatschappij Linkerscheldeoever, Port of Antwerp-Bruges en de Vlaamse overheid (Agentschap voor Natuur en Bos, Departement Mobiliteit en Openbare Werken en De Vlaamse Waterweg, terwijl de Vlaamse Landmaatschappij mee ondertekent ter kennisname). Behalve VLM leveren alle partijen een financiële bijdrage. VLM speelt wel een rol in een aantal aspecten, bv. beheerovereenkomsten voor de landbouwers die vrijwillig willen participeren.

- De tweede overeenkomst regelt een specifiek aspect van de instandhoudingsdoelstellingen voor een welbepaalde soort, met name de financiering van de maatregelen voor het foerageergebied van de bruine kiekendief op Linkerscheldeoever. Formeel gezien spreken we over de 'overeenkomst inzake de uitvoering van de inrichtingsnota foerageergebied bruine kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde', maar een kortere formulering is eenvoudiger: '**overeenkomst foerageergebied bruine kiekendief (BK)**' (zie bijlage 5 bij deze nota). Voor de meeste doelsoorten valt het broedgebied samen met het gebied waar ze voedsel zoeken ('foerageren'). Maar met name voor de roofvogelsoort 'bruine kiekendief' is dat niet het geval. Deze soort broedt bij voorkeur in rietzones, maar is grotendeels afhankelijk van ecologisch waardevolle akkers en weilanden voor zijn voedselvoorziening. Aangezien De Vlaamse Waterweg geen rechtstreeks belang heeft bij of bijdrage levert aan de maatregelen voor de bruine kiekendief, is DVW geen partij bij deze overeenkomst. Voor de rest gaat het om dezelfde partijen als voor de financieringsovereenkomst IHD LSO, opnieuw met dien verstande dat VLM niet financieel bijdraagt, maar wel een aantal relevante opdrachten heeft (bv aanbod beheersovereenkomsten).
- Ten derde wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd om via een Besluit de **inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde''** vast te stellen. Voorliggende inrichtingsnota bepaalt de focusgebieden voor foerageergebied Bruine Kiekendief in dit Vogelrichtlijngebied, net als de bijhorende inrichtings- en beheermaatregelen en een uitvoeringsprogramma en financieringsplan. Voorliggende overeenkomst foerageergebied BK is bedoeld om uitvoering te geven aan dit Besluit.

2.2. Inhoud financieringsovereenkomst IHD LSO

2.2.1. Doel van de overeenkomst

Art. 1 geeft de definities weer.

Art. 2 beschrijft dat het doel van de overeenkomst is om een financiële verdeelsleutel vast te leggen voor de maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren.

2.2.2. Voorwerp van de overeenkomst

Art. 3 somt op welke gebieden onder de overeenkomst vallen, op basis van de indeling van de gebieden met natuurwaarde zoals opgenomen in het Besluit VR 19 mei 2019 over de instandhoudingsdoelstellingen, met 2 categorieën:

- 'prioritaire inspanning 1': gebieden met huidige natuurwaarde in en rondom het havengebied op Linkerscheldeoever. Het zijn vooral natuurcompensaties die de voorbije jaren/decennia zijn aangelegd, bv in het kader van het Deurganckdok of de Antigoontunnel;

- 'prioritaire inspanning 2': gebieden met estuariëne habitats, zowel bestaande (Prosperpolder Noord als deel van het Hedwige Prosper project) als toekomstige (Doelpolder Midden);

De afspraken voor 'prioritaire inspanning 3' (foerageergebieden voor de bruine kiekendief) horen in de andere overeenkomst thuis (cf. Hoofdstuk 2.3 van deze nota).

Alle gebieden zijn op een reeks kaarten aangeduid, die als bijlage bij deze overeenkomst gaan.

2.2.3. Financieringsafspraken

Art. 4 bevat de financieringsafspraken, onder meer de verdeelsleutels voor de verschillende kostenposten. De kosten zijn onderverdeeld in:

- Beheer
- Communicatie
- Recreatieve infrastructuur
- Monitoring
- Optimalisatiewerken = eenmalige kosten, duurder dan €10.000

Merk op dat verwerving niet is meegenomen als kostenpost voor de natuurgebieden omdat het bestaande gebieden met natuurwaarde betreft, die al in overheidseigendom zijn. De enige uitzondering is Doelpolder Midden, een project o.l.v. De Vlaamse Waterweg in uitvoering van het Sigmaplan.

Alle nog te verwerven gebieden voor natuurcompensaties in het kader van havenprojecten (restgronden Waaslandhaven, Extra Containerbehandelingscapaciteit haven Antwerpen, Logistiek Park Waasland-Oost en Verrebroekdok) vallen buiten deze overeenkomst. Dat strookt helemaal met de hierboven toegelichte juridische vereiste dat er een duidelijk onderscheid moet zijn tussen enerzijds instandhoudingsmaatregelen en anderzijds compensaties. In de toekomst zullen/kunnen nog gebieden met natuurwaarden verdwijnen (bv. Vlake van Zwijndrecht bij de realisatie van ECA) of nieuwe natuurcompensatiegebieden aangelegd worden (bv Doelpolder Zuid als compensatiegebied in ECA). Wanneer deze gebieden effectief ingericht zijn als natuur, zullen de betrokken partijen bijkomende afspraken maken over de financiering van het verdere beheer.

De gedetailleerde kostenverdeling voor alle gebieden is terug te vinden in een tabel die als bijlage bij de financieringsovereenkomst IHD LSO gaat. De kostenverdeling legt de verhoudingen tussen de financierende partners vast in percentages, maar niet in absolute bedragen, omdat het steeds om ramingen gaat. De cijfers zijn gebaseerd op ramingen van het ANB en het INBO, die samen een uitgebreide expertise hebben over het soort maatregelen dat in deze gebieden nodig is. Toch blijft het mogelijk dat de werkelijke bedragen voor bepaalde posten hoger of lager zullen blijken te zijn. Dat wordt dan volgens de betrokken procentuele verdeelsleutel verdeeld onder de financierende partijen voor het betrokken gebied.

De kostenverdeling voor de instandhoudingsdoelstellingen zien er als volgt uit, waarbij de ramingen telkens uitgedrukt zijn exclusief BTW:

- Binnen prioritaire inspanning 1:

- ANB draagt de kosten voor het beheer², behalve voor de gevallen waar anders beschreven (art. 4 §8). De raming voor het dagelijks beheer van alle bestaande natuurgebieden en de huur van een loods/locatie is 2.600.000 euro voor de hele duurtijd van de overeenkomst. De andere aspecten van het beheer (bv maaiwerken) zullen volgens de raming een budget van 7.150.000 euro vragen voor de hele duurtijd van de overeenkomst. Dit deel van het beheer wordt via raamcontracten uitbesteed. ANB, PoAB en MLSO hanteren daarbij volgende verdeelsleutel: respectievelijk 50, 48 en 2%. De bijdragen van PoAB en MLSO aan de beheerkosten komen er als gevolg van het verband tussen het beheer van een aantal natuurgebieden en de havenontwikkeling.
Voor het Vlaamse Gewest (in casu ANB) bedragen de geraamde beheerkosten dus 6.175.000 euro;
- Voor communicatie kan een gezamenlijk werkingsbudget voor dienstenopdrachten voor gezamenlijke Communicatie voorzien worden van maximaal 48.000 euro per jaar (art. 4 §7). ANB, MOW, PoAB en MLSO dragen elk 25% van dat budget. DVW voorziet afzonderlijk een budget voor communicatie voor het project / gebied waarvoor het initiatiefnemer is, met name Doelpolder Midden.
Voor het Vlaamse Gewest komt dit neer op een bijdrage van 24.000 per jaar, gedurende 13 jaar: 312.000 euro, waarvan ANB en MOW elk de helft betalen;
- Voor de financiering van recreatieve infrastructuur betalen ANB, MOW, PoAB en MLSO elk 25% van het geraamde bedrag van 1.697.915 euro (art. 4 §9). DVW voorziet afzonderlijk een budget voor recreatieve infrastructuur voor Doelpolder Midden. Voor het Vlaamse Gewest is het aandeel dus 848.957,5 euro waarvan MOW en ANB elk de helft zullen voorzien;
- Gezien zijn rol en expertise is het logisch dat ANB de monitoring van de natuurgebieden voor zijn rekening neemt (art 4§10). De raming bedraagt 494.000 euro voor de gebieden onder prioritaire inspanning 1 en 2 samen. Voor het foerageergebied bruine kiekendief (prioritaire inspanning 3) is een specifieke monitoringsaanpak aangewezen. Bijgevolg komen de organisatie en financiering voor de monitoring van het foerageergebied aan bod onder de betreffende overeenkomst (cf. hoofdstuk 2.3 van voorliggende nota VR).

² Volgens artikel 5 van de financieringsovereenkomst IHD LSO beschouwt men 'beheerkosten' als de kosten 1) verbonden aan beheerwerken opgenomen in goedgekeurd beheerprogramma, zoals onder meer alle terugkerende kosten (oa maaien en afvoeren, verwijdering bomen en struiken, afvalverwijdering, herstelling omheining, ...) + alle beperkte kosten (<10.000 euro) die eenmalig zijn (o.a. aanleg voetpad, plaatsing infopaneel,...) en 2) verbonden aan voorbereidende studies in functie van beheerwerken.

- Voor de optimalisatie³ van de gebieden binnen prioritaire inspanning 1 zijn de financiële afspraken als volgt (art. 4 §2 - §5):

1. Gebieden historisch passief, namelijk

- A) Groot Rietveld: dit natuurgebied is een natuurcompensatie voor natuur die verloren ging bij een aantal infrastructuurwerken in en rond de haven in de jaren '80 en '90. PoAB draagt 50% bij aan de geraamde optimalisatiewerken ten belope van een totaal van 3.737.000 euro. Maar ook de Vlaamse overheid was betrokken bij die infrastructuurwerken. Om die reden betaalt MOW 25%. Tot slot vallen de overige 25% en de eventuele verdere optimalisatiewerken die het vermelde totaal zouden overstijgen, ten laste van ANB;
- B) Haasop (niet de delen Groenknolorchis en Vopak): ANB financiert de mogelijke optimalisatiewerken, geraamd op 250.000 euro; Voor het Vlaamse Gewest is dus sprake van een bijdrage van 2.118.500 euro voor de gebieden van het historisch passief. Deze bijdrage komt voor 934.250 euro vanuit MOW en voor 1.184.250 euro (934.250 + 250.000) vanuit ANB.

2. Gebieden aangelegd als natuurcompensatie voor projecten van havenontwikkeling (in hoofdzaak aanleg Deurganckdok) namelijk Paardenschor, Ketenisseschor, Doelpolder Noord (weidevogelgebied), Drijdijk, Zoetwaterkreek, Putten West, Percelen Ecologisch waardevolle polder in Nieuw-Arenbergpolder, Haasop-Groenknolorchissite, Haasop- Vopak, Verrebroekse Plassen, gedempt deel Doeldok, C59, Mida's, Vlake van Zwijndrecht, Spaans Fort: PoAB en MLSO dragen de mogelijke optimalisatiekosten, volgens een verdeelsleutel 80% PoAB en 20% MLSO, geraamd op een totaal van 2.626.000 euro.

Het Vlaamse Gewest levert hier geen bijdrage;

3. Gebied aangelegd als natuurcompensatie voor de Antigoontunnel (spoor), namelijk Rietveld Kallo:

ANB financiert de mogelijke optimalisatiewerken, maar volgens de huidige kennis zijn hier geen optimalisatiewerken aan de orde, dus is daarvoor geen bedrag geraamd;

4. Andere gebieden met huidige natuurwaarden, binnen havengebied:

PoAB en MLSO dragen de mogelijke optimalisatiekosten, volgens een verdeelsleutel die zij onderling nog zullen vastleggen. Maar volgens de huidige kennis zijn hier geen optimalisatiewerken aan de orde, dus is daarvoor geen bedrag geraamd.

Het Vlaamse Gewest levert hier geen bijdrage;

³ Volgens artikel 5 van de financieringsovereenkomst IHD LSO beschouwt men optimalisatiewerken als werken tot optimalisatie van de bestaande inrichting van een gebied, en die eenmalige kosten > 10.000 euro impliceren, zoals onder meer het plaatsen van een vosbestendige omheining, ingrepen aan de infrastructuur voor waterhuishouding, ...

5. Andere gebieden met huidige natuurwaarden, buiten havengebied, die functioneren als overwinterings- en doortrekgebied, namelijk de rest van de landbouwgebieden gelegen in het Vogelrichtlijngebied van Nieuw-Arenbergpolder, Doelpolder, Oud-Arenbergpolder, Koning Kieldrecht polder, Prosperpolder Zuid:

ANB financiert de mogelijke optimalisatiewerken, maar volgens de huidige kennis zijn hier geen optimalisatiewerken aan de orde, dus is daarvoor geen bedrag geraamd;

6. Overige gebieden met natuurwaarde, namelijk a) Schor Ouden Doel, Grote en Kleine Weel, Lisdodde, Fort Liefkenshoek, Fort Sint-Marie en Noord-Zuidverbinding en b) Putten Weiden en Grote Geule:
 - ANB financiert de mogelijke optimalisatiewerken volledig, voor een geraamd bedrag van 1.308.000 euro in totaal, uitgezonderd de Grote Geule.
 - Voor de Grote Geule geldt immers een andere regeling: ANB en MLSO betalen elk 50% van de optimalisatiewerken, die volgens de raming 1.000.000 euro zouden bedragen. De financiële bijdrage van MLSO voor Grote Geule is te verklaren door de mogelijke toekomstige aanwending van dit gebied als natuurcompensatie voor een verdere ontwikkeling van het Logistiek Park Waasland. Voor ANB betekent dit dus een bedrag van 500.000 euro.

Voor het Vlaamse Gewest is dus sprake van een bijdrage van 1.808.000 euro voor de 'overige gebieden met natuurwaarde', vanuit ANB.

- Binnen prioritaire inspanning 2

Aangezien het om gebieden binnen in het kader van het Sigmaplan gaat, neemt De Vlaamse Waterweg de kosten integraal voor zijn rekening (art. 4 §5):

- Voor Prosperpolder Noord gaat het om optimalisatie, geraamd op 200.000 euro.
- Voor Doelpolder is de scope ruimer, want hier zijn eerst nog verdere verwervingen en een inrichting van een gereduceerd getijdengebied nodig. De raming voor die beide aspecten samen bedraagt 40.000.000 euro. De mogelijke toekomstige optimalisatie voor Doelpolder wordt geraamd op 1.600.000 euro.
- Daarnaast zal er recreatieve infrastructuur nodig zijn. Die is geraamd op 424.478,8 euro.
- Voor de financiering van het beheer zullen ANB en DVW nog een bilaterale overeenkomst opstellen. Voor dit aspect is bijgevolg geen raming opgenomen.

Art. 4§11 regelt de kostenverdeling voor het voorbereidend studiewerk dat nodig is voor de optimalisatiewerken (en voor Doelpolder Midden ook de inrichtingswerken), bv bodem of archeologisch onderzoek. De Partijen dragen hiervoor bij volgens hun aandeel in de optimalisatiewerken per gebied: wie betaalt voor (een deel van) de optimalisatiewerken

van een gebied, draagt evenredig bij in het voorbereidend studiewerk dat daarvoor nodig is. De raming voor het voorbereidend studiewerk bedraagt 12% van het totaal van de optimalisatiekosten, per gebied.

Naast de kosten beschreven in art. 4 zijn er nog andere kosten verbonden aan de overeenkomst financiering IHD LSO, bijvoorbeeld voor het 'projectbureau beheer en optimalisatie' (art. 6). Een samenvattend overzicht van de Vlaamse bijdrage is toegevoegd onder hoofdstuk 4. 'Bestuurlijke impact, A. Budgettaire impact' van voorliggende nota VR.

2.2.4. Verdere bepalingen van de overeenkomst

Art. 5 verduidelijkt welk soort taken/opdrachten precies verbonden zijn aan de kosten voor communicatie, monitoring, beheer, optimalisatie en recreatieve infrastructuur. Daarnaast is in dit artikel een taakverdeling tussen de Partijen opgenomen, die kort gezegd het volgende inhoudt:

- Communicatie: ANB is verantwoordelijk voor gezamenlijke communicatie over de natuurgebieden, behalve voor het gebied Doelpolder Midden, waar de verantwoordelijkheid bij DVW ligt;
- Monitoring: gebeurt in opdracht van ANB;
- Beheer: ANB is operationeel verantwoordelijk voor het beheer. Dat dient te gebeuren op basis van een beheerprogramma, waar ANB en de betrokken Partijen over beslissen na advies van de beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever. Voor enkele gebieden is het beheer anders geregeld. Deze uitzonderingen zijn helder beschreven in art. 5;
- Optimalisatie: ANB is operationeel verantwoordelijk. Zowel ANB zelf als de Partijen die in de overeenkomst aangeduid zijn als (mede)financier voor een bepaald gebied, kunnen aanbevelingen voor optimalisatiewerken doen. Na advies van de beheercommissie Natuur LSO beslissen ANB en de (mede)financierende partij(en) over de mogelijke optimalisatiewerken. Ook hier gelden enkele uitzonderingen, die duidelijk opgenomen zijn in het artikel; Recreatieve infrastructuur: ANB is operationeel verantwoordelijk. met uitzondering van het gebied bedoeld in art. 3 §2 waar DVW operationeel verantwoordelijk is voor de Recreatieve Infrastructuur.

-

Art. 6 geeft de bepalingen over het 'projectbureau beheer en optimalisatie' (PBB&O). Dit projectbureau zorgt voor ondersteuning aan ANB bij de projectmatige realisatie van het beheer, de optimalisatiewerken en de aanleg van de recreatieve infrastructuur, zoals beschreven in art. 5. Het takenpakket bestaat onder meer uit planning van beheer- en optimalisatiemaatregelen, opmaak en aanbesteding bestekken, administratieve afhandeling overheidsopdrachten, enzovoort.

Omdat dit PBB&O de draaischijf voor de concrete realisatie van de instandhoudingsmaatregelen op het terrein wordt, dragen verschillende instanties als volgt bij:

- ANB voorziet 1 VTE boswachter, 3 VTE bosarbeider en 1 VTE coördinatie en ondersteuning, vanuit het eigen personeelsbestand en met de bestaande middelen;
- Het Dept MOW financiert sinds 2018/2019 een projectbureau voor beheer van natuurgebieden op Linkerscheldeoever, bestaande uit 1 VTE niveau A en 0,6 VTE niveau B. Art. 6§3 bepaalt dat MOW deze inspanning zal volhouden tot 2030 en onder specifieke omstandigheden eventueel ook enkele jaren nadien. Deze financiering bedraagt 1.664.000 euro in totaal;
- PoAB (75%) en MLSO (25%) financieren 2 extra VTE voor het PBB&O, voor een periode van 13 jaar na ondertekening van deze overeenkomst.

Om te garanderen dat deze financiering niet leidt tot een verschuiving van personeel binnen ANB, is in de overeenkomst gestipuleerd dat het PBB&O “in aanvulling” werkt op het personeel dat ANB al inzet voor beheer en optimalisatie op het moment van ondertekening van de overeenkomst.

Bovendien is driejaarlijks een evaluatie van het PBB&O voorzien (art. 6§7). Na evaluatie is het mogelijk om de personeelsbezetting of de financiering van het PBB&O eventueel aan te passen.

Art. 7 bevat de afspraken over de toepassing van overheidsopdrachten, waarbij ANB instaat voor de gunning en sluiting van de opdrachten. Er is bepaald hoe ANB en betrokken Partijen omgaan met vorderingsstaten, betalingen, leiding van de opdrachten, oplevering, vrijwaring in geval van geschil, enzovoort.

De Vlaamse Waterweg staat zelf in voor de overheidsopdrachten met betrekking tot Doelpolder Midden en is dus niet gevat door dit artikel.

Art. 8, 9 en 10 bepalen hoe de eventuele geschillenregeling, deelbaarheid van clausules en bemiddeling desgevallend dienen te verlopen. Het gaat om bepalingen die gebruikelijk zijn in dit soort financieringsovereenkomsten.

Art. 11 geeft de inwerkingtreding en duurtijd aan. De overeenkomst treedt in werking op het moment dat zij door alle Partijen ondertekend is. Ze loopt tot 13 jaar na de inwerkingtreding, tenzij de duurzame gunstige staat van instandhouding eerder bereikt zou zijn.

Art. 12 legt uit wat de duurzame gunstige staat van instandhouding inhoudt. ANB en het Instituut voor Natuur en Bos-onderzoek bepalen het moment waarop die gunstige staat vastgesteld wordt, conform de methodiek van rapportage aan de Europese Commissie.

Art. 13 bepaalt dat de bijlagen bij de overeenkomst er integraal deel van uit maken. Het gaat om volgende bijlagen:

1. Kaartenbundel: gebieden onder prioritaire inspanning 1
2. Kaartenbundel: gebieden onder prioritaire inspanning 2
3. Tabel kostenraming / kostenverdeling

Art. 14 regelt de overgangsbepalingen voor overheidsopdrachten die nog in uitvoering zijn.

Art. 15 tot slot schrijft voor dat partijen in de toekomst afspraken zullen maken over verdere instandhouding van natuurcompensaties, in het geval er nieuwe projecten in het havengebied een natuurcompensatie zouden vereisen.

2.3. Overeenkomst foerageergebied Bruine Kiekendief

2.3.1. Voorwerp van de overeenkomst

In het Besluit VR van 17 mei 2019 houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen voor de beschermingszone 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' is bepaald dat er, rekening houdend met de bestaande natuurgebieden, een tekort is van 1.500 ha foerageergebied voor de bruine kiekendief. Deze 1.500 ha kan worden vertaald als 1.500 ha poldergebied waarbij er per blok van 100 ha een aandeel van 10 ha is dat optimaal foerageergebied is. Met andere woorden, er moet minstens 150 ha geschikt foerageergebied beschikbaar zijn. Het foerageergebied van de bruine kiekendief zal voornamelijk bestaan uit landbouwpercelen met bepaalde gewassen. Een nauwe samenwerking met de landbouwers in de regio is dan ook van belang. Financiële afspraken zijn daar uiteraard essentieel in. Omdat de foerageergebieden voor de bruine kiekendief van een andere orde zijn dan de bestaande natuurgebieden (cf. hoofdstuk 2.2) is er voor geopteerd om een afzonderlijke overeenkomst op te stellen.

Voor 60 ha van de vereiste 150 ha worden private gronden ingeschakeld. Dat gebeurt door middel van de instrumenten van Beheerovereenkomsten en Pasmuntgronden, waarbij de landbouwer gronden volgens een welbepaald teeltplan inzet en als compensatie daarvoor tevens gronden van de overheid mag bewerken volgens een gelijkaardig teeltplan.

Voor de overige 90 ha worden overheidsgronden ingeschakeld. Ca. 5ha overheidsgronden aan de Beverse Dijk (Kallo, Beveren) zijn en blijven in eigendom van MOW. Voor die gronden aan de Beverse Dijk komt er een afzonderlijke overeenkomst, die geen deel uitmaakt van het voorliggende dossier. Dat wil zeggen dat er voor 85ha overheidsgronden nog afspraken nodig zijn via voorliggende overeenkomst.

De Partijen bij deze overeenkomst zijn Port of Antwerp-Bruges, Maatschappij Linkerscheldeoever en het Vlaamse Gewest, met name ANB, Dept MOW en de VLM. De Vlaamse Waterweg is geen partij bij deze overeenkomst.

2.3.2. Doel van de overeenkomst

Het doel van de overeenkomst is om concrete afspraken te maken over de uitvoering van de 'Inrichtingsnota foerageergebied bruine kiekendief', die via voorliggende nota VR ter vaststelling wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering (cf. hoofdstuk 3 van deze nota). ANB zal optreden als het opdrachtgevend bestuur. De overeenkomst definieert de taken en kosten voor de verschillende partijen.

Zoals eerder al aangehaald zal het foerageergebied van de bruine kiekendief voornamelijk bestaan uit landbouwgronden met bepaalde gewassen. Er wordt gestreefd naar een duurzame, langlopende samenwerking met de landbouwers zodat zij hun

bedrijfsvoering op een structurele manier kunnen aanpassen en het beheer van het foerageergebied een onderdeel van hun normale bedrijfsvoering kan worden. Het is dus van belang dat er op langere termijn zekerheid kan geboden worden aan de landbouwers. Daarom zal gebruik gemaakt worden van afspraken met de landbouwers voor een looptijd van 6 jaar, verlengbaar tot 12 jaar.

2.3.3. Artikelsgewijze bespreking van de overeenkomst

Art. 1 geeft een aantal definities.

Art. 2, 3 en 4 regelen de terbeschikkingstelling van overheidsgronden. Bij de aanvang van de overeenkomst is er nog geen 85 ha overheidsgronden aangeduid als geschikt foerageergebied. Dit is een proces dat enkele jaren in beslag kan nemen. Daarom is afgesproken dat PoAB, MLSO en Vlaams Gewest in een eerste fase ruim 66ha ter beschikking stellen en in een tweede fase (vanaf de start van de tweede teeltrotatie) ten minste tot 85ha zullen aanvullen. Deze gronden worden kosteloos ter beschikking gesteld aan ANB, terwijl ANB verplicht is deze gronden enkel aan te wenden in het kader van foerageergebied voor bruine kiekendief.

Art. 5 schrijft voor dat overheidsgronden die nog geen eigendom van ANB zijn, uiterlijk bij de beëindiging van de overeenkomst kosteloos aan ANB overgedragen zullen worden, of boekhoudkundig kosteloos naar ANB verschoven zullen worden, zodat ANB dan de vereiste 85 ha in eigendom zal hebben.

Art. 6 bepaalt dat de financierende Partijen (PoAB, MLSO, MOW) er naar streven een gelijke waarde aan overheidsgronden aan ANB over te dragen / te verschuiven, zodat ze alle drie een evenwaardige bijdrage leveren.

Art 7 omschrijft de taken van ANB. ANB zorgt voor de uitvoering van de maatregelen uit de Inrichtingsnota foerageergebied bruine kiekendief. Daarnaast staat ANB in voor de coördinatie, monitoring, communicatie en rapportering hierover. Het artikel bevat ook de afspraken voor overheidsopdrachten (gunning opdrachten, vorderingsstaten, betalingen, oplevering,...) en de betrokkenheid daarbij van de financierende Partijen. Het gaat om nagenoeg dezelfde afspraken als in de overeenkomst financiering IHD LSO.

Art. 8 bespreekt het Projectbureau dat ANB zal bijstaan. Het betreft een projectbureau specifiek voor de maatregelen voor foerageergebied voor de bruine kiekendief, wat qua scope (veelal landbouwteelten) en qua gebieden (landbouw) anders is dan het projectbureau 'beheer en optimalisatie' uit de overeenkomst financiering IHD LSO, waar de focus ligt op natuurgebieden. Dat verschil in scope en gebieden vertaalt zich ook in een andere personele ondersteuning voor het projectbureau foerageergebied bruine kiekendief, bepaald in art. 8:

- 1 VTE niveau A voor coördinatie en ondersteuning, tewerkgesteld door het ANB,
- 0,8 VTE niveau B voor praktisch en administratief beheer, tewerkgesteld bij VLM
- 0,2 VTE niveau A voor ondersteuning, tewerkgesteld bij VLM.

Het Projectbureau foerageergebied bruine kiekendief staat in voor de uitwerking van de maatregelen voor het foerageergebied (inclusief opmaak bestekken, gunning,...) en wordt ingezet voor monitoring, rapporteringen en mogelijke taken inzake communicatie, marktonderzoek en andere.

Art. 9 bepaalt de taken van de VLM, die instaat voor de maatregelen waarvoor volgens de Inrichtingsnota Bruine Kiekendief het instrument “beheerovereenkomst op private grond” nodig is.

Art. 10 regelt de kostenverdeling. Het artikel bevat enkele algemene principes en verwijst voor de precieze kostenverdeling naar een tabel die als bijlage bij de overeenkomst foerageergebied BK gevoegd wordt:

- De grootste kost voor het foerageergebied is de grondverwerving. Volgens een schatting komt de waarde van de betrokken gronden vandaag uit op circa €10/m². Uitgaand van 85ha (cf uitleg bij 2.3.1 ‘voorwerp van de overeenkomst’) en een gelijkwaardige verdeling tussen PoAB, MLSO en MOW (cf. uitleg bij artikel 6), komt dat ruw afgerond neer op een inbreng van elk 3 mio euro, van de 3 vermelde partijen. Omdat de grondinbreng van de verschillende partners, in casu Grondenbank LSO II, Vlaamse Overheid en MLSO, nog niet tot in detail is uitgewerkt zal hiervoor in de komende jaren een afzonderlijke overeenkomst worden gesloten. Anderzijds is wel nu al duidelijk dat er voor de grondverwerving geen bijkomend budget nodig is vanuit het Vlaamse Gewest (in casu MOW), aangezien de gronden al in het patrimonium van de Grondenbank zitten.
- Naast deze verwervingskost zijn er ook kosten voor inrichtingswerken (bv verbreding rietgrachten en aanleg van struweeltjes), regie en werking, beheerovereenkomsten, beheer wintervoer en monitoring. Volgens de raming is een budget van 7.737.211,6 euro nodig. ANB, PoAB en MLSO spraken een verdeelsleutel af, waarbij ANB een aandeel van 2.592.250 euro op zich neemt.

Samengevat komt de financiële bijdrage van het Vlaamse Gewest aan de maatregelen voor het foerageergebied bruine kiekendief op 5.592.250 euro, met dien verstande dat de bijdrage vanuit MOW (met een geschatte waarde van 3.000.000 euro) geen bijkomend budget vereist.

Art. 11 regelt de werking van een Stuurgroep, waarin per partij 1 vertegenwoordiger zetelt. De Stuurgroep beslist over de selectie en eventuele vervanging van gronden (bedoeld in art. 3, §2 en §3), welke gronden voor welke maatregelen worden ingezet met welke instrumenten, over overheidsopdrachten (bedoeld in art. 7, §2) en de eventuele aanpassing van de geraamde kosten voor monitoring en regie voor een volgende teeltrotatiecyclus van 6 jaar (bedoeld in art. 10).

Art. 12 maakt afspraken over de externe communicatie over de maatregelen voor foerageergebied bruine kiekendief, zodat duidelijk is wat het kader is voor de maatregelen en wie de financiering voorziet.

Art. 13 en 14 bevatten bepalingen over deelbaarheid van clausules en bevoegde rechtbanken, gelijkaardig aan de bepalingen in de financieringsovereenkomst IHD LSO.

Art 15. legt de inwerkingtreding (bij volledige ondertekening) en duurtijd (13 jaar) vast, gelijkaardig aan de bepaling in de financieringsovereenkomst IHD LSO.

2.4. Goedkeuringsprocedure voor andere partijen dan Vlaams Gewest

Voor de partijen bij de overeenkomsten die niet tot het Vlaams Gewest behoren, zijn volgende beslissingen al genomen of nog te nemen:

- In december 2023 gaven het directiecomité van PoAB en de Raad van Bestuur van MLSO reeds hun principiële akkoord over de hoofdlijnen van beide overeenkomsten en over de financiële bijdragen van de verschillende partijen bij de overeenkomsten. Sindsdien zijn er nog aanpassingen gebeurd aan de overeenkomsten, maar die zijn niet van die aard dat de principes veranderd zijn;
- Op 31 januari 2024 keurde de Raad van Bestuur van de Vlaamse Waterweg de financieringsovereenkomst IHD LSO principiële goed. Bij de overeenkomst foerageergebied BK is DVW geen partij.

3. INRICHTINGSNOTA INSTANDHOUDINGSMAATREGELEN FOERAGEERGEBIED BRUINE KIEKENDIEF

3.1. Situering

De Vlaamse Regering heeft op 2 juli 2021 (zie VR 2021 0207 DOC.0763/1BIS) aan de Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, de opdracht gegeven om een inrichtingsnota op te maken ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de speciale beschermingszone 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'. Het Agentschap Natuur en Bos (verder ANB) treedt hierbij op als Vlaamse initiatiefnemer en maakt tevens de inrichtingsnota op.

De uitvoering van voorliggend project via een inrichtingsnota vindt zijn wettelijke basis in het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting (hierna decreet landinrichting genoemd) en het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting (hierna het besluit landinrichting genoemd).

Artikel 4.2.1.6 van het Besluit Landinrichting bepaalt dat de Vlaamse Regering de inrichtingsnota vaststelt en de instanties, vermeld in de inrichtingsnota, belast met de uitvoering van de inrichtingsnota of gedeelten ervan. Met het als bijlage 8 bij deze nota toegevoegd ontwerp van Besluit kan de Vlaamse Regering de inrichtingsnota instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijng gebied 'BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' vaststellen.

3.2. Inrichtingsnota

De ontwerp inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' (zie bijlage 9 bij deze nota) is opgemaakt ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de speciale beschermingszone 'BE23013336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde'.

Met de invulling van de verplichtingen gekoppeld aan het vogelrichtlijngebied 'BE 2301336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' werd al ongeveer 20 jaar geleden gestart. Sinds 2003 worden de natuur- en in het bijzonder de vogelpopulaties op de Linkerscheldeoever jaar na jaar ook opgevolgd. Deze monitoring vormde ook een noodzakelijk onderdeel van de afspraken die werden gemaakt n.a.v. het Deurganckdokdossier en lieten toe op te volgen of de natuur(compensatie)gebieden de te realiseren natuurdoelen wisten waar te maken. Tegelijk lieten de resultaten van het monitoringsprogramma toe om na te gaan in hoeverre de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd werden.

Mede dankzij dit monitoringsprogramma bleek voor de soort bruine kiekendief dat, ondanks de vele inspanningen, niet de positieve impuls gegeven kon worden waarop aanvankelijk was gehoopt.

Deze vaststellingen noopten de betrokken actoren, waaronder het Havenbedrijf Antwerpen-Brugge en diverse overheden zoals het Agentschap Natuur en Bos, reeds eerder tot het uitwerken van een aangepaste visie en het opstarten van acties. Voor een soort als bruine kiekendief groeide alvast het besef dat, om de natuurdoelen te bereiken, er niet langer alleen diende ingezet te worden op zuivere natuurgebieden. Het was tevens aangewezen om in het landbouwgebied omheen de haven en de natuurgebieden inspanningen te verrichten opdat het een meerwaarde heeft als voedsel- of foerageergebied voor de bruine kiekendief. M.a.w. in het kader van het instandhoudingsbeleid bleek het nodig dat ook betracht wordt om in de buitenschil omheen de haven het foerageergebied voor deze soort te gaan vergroten en versterken.

Parallel in het proces deed zich de vaststelling voor dat in het S-IHD-besluit voor de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen voor vogelrichtlijngebied 'BE 2301336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' (17 maart 2017), door de verwijzing naar het GRUP en Maatschappelijk Meest Haalbare Alternatief, een juridische inconsequentie voordeed die noopte tot aanpassing van dit S-IHD besluit. De noodzakelijke aanpassing van het S-IHD besluit werd aangegrepen om ook de manier waarop de instandhoudingsdoelstellingen voor de bruine kiekendief bereikt konden worden, in het bijzonder in relatie met het gedeelte in landbouwgebied, te preciseren. Aanpassingen aan het S-IHD-besluit voor de Schorren en Polders van de Beneden-Schelde werden op 17 mei 2019 door de Vlaamse regering goedgekeurd.

In dit besluit worden (onder de prioritaire inspanning 3), de vereiste inspanningen voor de foerageergebieden bruine kiekendief binnen het 'leefgebied polder' aangegeven. Deze

vergen de bijkomende ontwikkeling (instandhoudingsmaatregelen) binnen een straal van 3 km rondom het SBZ-gebied van ofwel:

1. 1000-1500 ha kwaliteitsvol foerageergebied in de vorm van natuurgebieden
2. ca. 1000-1500 ha landbouwgebieden waarbinnen 10% van de ecologische 'infrastructuur polder' aanwezig is, in casu 100-150 ha ecologische infrastructuur à rato van 10 ha ecologische infrastructuur per blok van 100 ha landbouwgebied.

Deze ontwikkeling dient te gebeuren in aanvulling op prioritaire inspanningen 1 en 2. Ze zijn specifiek gericht om het tekort aan foerageergebied weg te werken. Het S-IHD-besluit becijfert dat tekort als foerageergebied voor 10-15 koppels die elk 100-200 ha foerageergebied vragen.

Voor het beschikbaar landgebied binnen een straal van 3 km rondom het SBZ-gebied (beperkt tot de Linkerscheldeoever) worden 3 grote clusters onderscheiden waarbinnen de nodige maatregelen dienen te worden genomen: een cluster ten zuiden van het havengebied (cluster Zuid), een cluster ten westen van het havengebied (cluster West) en een noordelijke cluster (cluster Noord).

Om de opgave tot bijkomende ontwikkeling van foerageergebied voor de bruine kiekendief te realiseren, voorziet het S-IHD-besluit onder andere de volgende instrumenten:

- de inschakeling van een aantal terreinen in overheidseigendom;
- de opmaak van een dynamisch afsprakenkader met alle actoren in het gebied in de vorm van een handleiding met de beste praktijken voor kiekendiefvriendelijke maatregelen voor hoogwaardig foerageergebied bruine kiekendief;
- het afsluiten van beheerovereenkomsten met gebruikers van een grond, die er zich vrijwillig toe verbinden om gedurende een bepaalde termijn prestaties te leveren met betrekking tot foerageermogelijkheden voor bruine kiekendief (kiekendiefvriendelijke teelten of bijkomende ecologische infrastructuur polder). Hierbij stipuleert het S-IHD besluit dat deze instandhoudingsmaatregelen van toepassing kunnen zijn op de volledige Speciale Beschermingszone én de 3 km zone errond;
- monitoring van de bepalende factoren en kwantitatieve kenmerken van succesvol foerageergebied in functie van efficiënt ruimtegebruik en ecologische optimalisatie en periodische kartering in functie van oppervlakte-doelstellingen.

Voorliggende inrichtingsnota omvat concreet de selectie van de focusgebieden voor foerageergebied bruine kiekendief, de uitwerking van de inrichtings- en beheermaatregelen ervan en de bijhorende instrumenten. Tevens bevat het een uitvoeringsprogramma en een financieringsplan.

3.3. Participatietraject en openbaar onderzoek

Om te komen tot een gedragen voorstel voor de realisatie van het foerageergebied bruine kiekendief in het poldergebied binnen de SBZ en het gebied van 3 km daarrond werd een participatietraject doorlopen met de actoren vertegenwoordigd in de Beheercommissie Natuur Linkerscheldeoever. Er werd een volledige consensus bereikt over de inrichtingsnota en over de uitvoering daarvan. De verantwoordelijkheden en financiering

zijn geregeld in de overeenkomst inzake de uitvoering van de inrichtingsnota foerageergebied bruine kiekendief (cf. hoofdstuk 2.3 van deze nota).

Over het ontwerp van inrichtingsnota heeft het ANB het advies gevraagd aan de betrokken lokale overheden, namelijk de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen en de gemeenten Beveren; Zwijndrecht en Sint-Gillis-Waas. Overeenkomstig artikel 4.2.1.2 van het Besluit Landinrichting hebben alle betrokken gemeenten een openbaar onderzoek georganiseerd. Dat openbaar onderzoek liep van 28 april 2023 tot en met 28 mei 2023.

De provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen en de gemeenten Beveren en Zwijndrecht hebben een advies gegeven. De gemeente Sint-Gillis-Waas heeft geen advies gegeven. Naar aanleiding van de opmerkingen en de bezwaren, ingediend tijdens de openbare onderzoeken, en naar aanleiding van de adviezen van de betrokken lokale overheden heeft het ANB het ontwerp van inrichtingsnota aangepast. In de antwoordnota (zie bijlage 15 bij deze nota) wordt vermeld waarom een opmerking of een bezwaar of een advies al dan niet aanleiding heeft gegeven tot de aanpassing van het ontwerp van inrichtingsnota.

De overeenkomst foerageergebied bruine kiekendief omvat de instemming van de instanties en de personen, vermeld in artikel 3.3.8 en 3.3.9 van het Decreet Landinrichting, die belast zijn met de uitvoering van de inrichtingsnota of gedeelten ervan.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voor het (ontwerp) Besluit VR ter vaststelling van de inrichtingsnota foerageergebied bruine kiekendief (cf. hoofdstuk 3 van deze nota) is er geen afzonderlijke budgettaire impact.

Voor de twee overeenkomsten die ter goedkeuring voorliggen, is de budgettaire impact toegelicht bij de bespreking van de betrokken artikels uit deze overeenkomsten, in delen 2.2.3, 2.2.4 en 2.3.3 van deze nota VR. Voor enkele specifieke afspraken voor kostenverdeling is ook gemotiveerd waarom ANB en/of MOW een bijdrage levert.

In globo gelden ook volgende elementen als motivatie voor een bijdrage vanuit het Vlaamse overheid:

- Alle partijen hebben volgens artikel 36ter, § 1 van het Decreet Natuurbehoud de plicht bij te dragen aan de instandhoudingsdoelstellingen. Het budget vanuit de Vlaamse overheid werkt hier als een hefboom: dankzij de bijdrage vanuit de Vlaamse overheid wordt ook een zeer belangrijke financiële bijdrage gegenereerd vanuit partijen er buiten, namelijk PoAB en MLSO;
- De verdere havenontwikkeling (complex project Extra Containercapaciteit havengebied Antwerpen, restgronden haven Antwerpen en in de toekomst verdere uitbouw van het Logistiek Park Waasland en van het Verrebroekdok) is enkel mogelijk mits natuurcompensatie. En die natuurcompensatie kan enkel rechtszeker gebeuren indien deze iets 'extra' betekent ten opzichte van de

instandhoudingsmaatregelen. Met name voor ECA is de Vlaamse overheid zelf (MOW) ook initiatiefnemer.

Het totale geraamde budget voor de volledige duur van de financieringsovereenkomst IHD LSO is 73.281.914 euro (excl BTW). Het grootste aandeel is ten laste van De Vlaamse Waterweg, met 47.396.478,8 euro (65% van het totaal), maar dat valt juridisch gezien niet onder het Vlaamse Gewest. Het aandeel van het Vlaamse Gewest bedraagt 13.891.637,6 euro, waarvan 10.600.798,8 euro vanuit ANB (14% van het totaal) en 3.290.838,8 euro vanuit MOW (4% van het totaal). De bijdragen van PoAB en MLSO vertegenwoordigen respectievelijk 13% en 3% van het totaal.

Het totale geraamde budget voor de volledige duur van de overeenkomst foerageergebied bruine kiekendief is 16.737.211,6 euro. Het aandeel van het Vlaamse Gewest bedraagt 5.592.250 euro, waarvan 2.592.250 euro vanuit ANB en 3.000.000 euro vanuit MOW, met dien verstande dat de bijdrage vanuit MOW geen bijkomend budget vereist *want gebaseerd op gronden die al in eigendom van de Grondenbank LSO II zijn. Het aandeel van het Vlaamse Gewest ligt in dezelfde grootte-orde als de aandelen van POAB (5.884.961,6 euro) en MLSO (5.260.000 euro) voor het foerageergebied bruine kiekendief. De Vlaamse Waterweg is niet betrokken in deze overeenkomst.

Voor beide overeenkomsten samengevat geeft dit volgende cijfers:

<i>ALLES EXCL BTW</i>	financieringsovereenkomst IHD LSO		overeenkomst foerageer BK	
totaal geraamd budget	€	73.281.914,0	€	16.737.211,6
aandeel Vlaams Gewest	€	13.891.637,6	€	5.592.250,0
aandeel VG - deel ANB	€	10.600.798,8	€	2.592.250,0
aandeel VG - deel MOW	€	3.290.838,8	€	3.000.000,0

ANB zal het vereiste budget voorzien op begrotingsallocaties 3QC002 (studies), 3QC003 (onderhoudsbeheer), 3QC011 (subsidies beheer), 3QC095 (inrichtingswerken) en 3QC067 (communicatie). Er wordt jaarlijks, bij elke begrotingsopmaak en -aanpassing, een raming opgemaakt voor het betreffende jaar. Dit is momenteel ook al de gangbare praktijk.

De geraamde gemiddelde jaarlijkse bijdrage van het ANB aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen op LSO bedraagt ca. 1.200.000 euro. Dit is een stijging van ca. 580.000 euro (incl BTW) t.o.v. de huidige jaarlijkse gemiddelde uitgave van het ANB.

MOW zal het vereiste budget voorzien op Begrotingsartikel MBO-1MIH2VA-WT, Basisallocatie 1MI043 en spreiden over de 13-jarige looptijd van de overeenkomsten volgens het schema in onderstaande tabel. Let wel: de bedragen in onderstaande tabel zijn, anders dan de andere bedragen in deze nota, wel inclusief BTW:

	2024	2025	2026	2027	verder per jaar
€	920.000	€ 600.000	€ 1.500.000	€ 300.000	Ca. € 180.000

In deze bedragen zitten eveneens de kosten van de lopende overeenkomst voor Rechterscheldeoever vervat⁴. Deze bedragen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Het advies van de Inspectie van Financiën aangaande dit dossier is verleend op 22/03/2024 (zie bijlage 17). Het advies is gunstig, met enkele voorwaarden. Hieronder is aangegeven hoe deze voorwaarden ingevuld zijn:

- *Voorwaarde IF: "De nota aan de Vlaamse Regering technisch wordt nagekeken zodat de verwijzingen aansluiten bij de overeenkomsten";*

Dit nazicht is intussen uitgevoerd. Op enkele plaatsen in de ontwerp nota VR is de verwijzing naar artikels uit de overeenkomsten gecorrigeerd.

- *Voorwaarde IF: "Er geen meervraag wordt ingediend en in de nota aan de Vlaamse Regering de basisallocatie wordt vermeld dat dient als compensatie voor het tekort bij ANB";*

Er wordt geen meervraag meer ingediend: de extra beheerskosten op de basisallocatie 3QC003 ten gevolge van dit dossier, worden gecompenseerd binnen het Beleidsdomein Omgeving.

- *Voorwaarde IF: "Indien nog geen rekening werd gehouden met het schrijven van de VLM de financieringstabel nog wordt aangepast";*

Het schrijven van de VLM waar de Inspecteur van Financiën naar verwijst, dateert van september 2023. De vraag van de VLM over het aanrekenen van werkingsmiddelen m.b.t. beheersovereenkomsten is daarna effectief verwerkt in het voorliggende dossier. In de raming die als bijlage gevoegd is bij de overeenkomst inrichtingsnota bruine kiekendief (cf. bijlage 7 bij deze nota VR) zijn de 'werkingsmiddelen' opgenomen en in de overeenkomsten zijn de nodige financiële afspraken hierover gemaakt.

- *"De nota aan de Vlaamse Regering wordt aangepast zodat de impact voor de Vlaamse Waterweg wordt geduid (ook in de tabellen en met spreiding over de verschillende jaren) en duidelijk wordt aangegeven dat de uitgaven kunnen opgevangen binnen de bestaande referte kredieten en dus geen meervraag wordt ingediend".*

De Raad van Bestuur van de Vlaamse Waterweg heeft het voorliggende dossier goedgekeurd op 31 januari 2024. Daarin waren dezelfde ramingen opgenomen als in voorliggend dossier.

Het planproces voor het Sigma-project 'Doelpolder Midden' loopt momenteel nog. Daarom is het niet mogelijk om nu al voor de komende jaren per jaar aan te geven wat precies de budgetten zullen zijn. Maar de budgetten zullen ten gepaste tijde opgenomen worden in het jaarprogramma en meerjarenprogramma van DVW, als onderdeel van het geactualiseerde Sigmaplan.

Het begrotingsakkoord werd aangevraagd op 24/05/2024 en verkregen op 3/06/2024. Het begrotingsakkoord is gunstig mits voorwaarden. De nota werd aangepast aan de geformuleerde voorwaarden.

⁴ Overeenkomst inzake de afspraken voor de realisatie en het beheer van de natuurcompensatie voor het Vogelrichtlijngebied 'De Kuifeend' in het Opstalvalleigebied en van de Zwartkopmeeuwenbroedplaats' van 27 juli 2014.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is sprake van personeel van de Vlaamse overheid in het kader van het projectbureau 'beheer en optimalisatie' (art. 6 financieringsovereenkomst IHD LSO, cf. bijlage 1 bij deze nota) en van het projectbureau 'maatregelen voor foerageergebied voor de bruine kiekendief' (art. 8 overeenkomst foerageergebied bruine kiekendief, cf. bijlage 5 bij deze nota). Dat personeel wordt ofwel vanuit het eigen personeelsbestand en met de bestaande middelen van ANB en VLM voorzien, ofwel tewerkgesteld bij ANB of VLM op basis van financiering door andere partijen bij de overeenkomsten. Dat leidt tot de conclusie dat voorliggende nota geen weerslag heeft op het personeelsbestand of het personeelsbudget van de betrokken entiteiten van de Vlaamse Overheid, zodat het akkoord van de Vlaamse minister van Bestuurszaken niet vereist is.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- a) Personeel: voorliggend dossier noodzaakt geen bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van de lokale besturen, noch de werving van bijkomend personeel.
- b) Werkingsuitgaven: voorliggend dossier heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen.
- c) Investerings en schuld: de uitvoering van voorliggend dossier veroorzaakt geen bijkomende investeringen voor de lokale besturen.
- d) Ontvangsten: in uitvoering van voorliggend dossier worden geen bijkomende financiële middelen aan de lokale besturen ter beschikking gesteld.
- e) Conclusie: voorliggend dossier heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan de "overeenkomst financiering instandhoudingsdoelstellingen voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' " en aan de bijhorende bijlagen, en ministers Demir en Peeters te machtigen om deze te ondertekenen onder de opschortende voorwaarde van de ondertekening door de andere verschijnende partijen.

2° haar goedkeuring te hechten aan de "overeenkomst inzake de uitvoering van de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' " en aan de bijhorende bijlagen, en ministers Demir en Peeters te machtigen om deze te ondertekenen onder de opschortende voorwaarde van de ondertekening door de andere verschijnende partijen.

3° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het ontwerp van besluit tot vaststelling van de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde', en aan de bijhorende bijlagen.

4° de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' wordt uitgevoerd van zodra de overeenkomsten uit 1° en 2° door alle gevatte partijen zijn ondertekend.

BIJLAGEN BIJ DEZE NOTA

- Overeenkomst financiering instandhoudingsdoelstellingen voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders de Beneden-Schelde met bijhorende bijlagen:
 - Kaartenbundel: gebieden onder 'prioritaire inspanning 1'
 - Kaartenbundel: gebieden onder 'prioritaire inspanning 2'
 - Tabel raming en kostenverdeling instandhouding VRLgebied Schorren en Polders Beneden-Schelde
- Overeenkomst inzake de uitvoering van de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' met bijhorende bijlagen:
 - Kaart overheidsgronden
 - Tabel raming en kostenverdeling foerageergebied bruine kiekendief
- Ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' met bijhorende bijlagen:
 - Inrichtingsnota 'Instandhoudingsmaatregelen foerageergebied Bruine Kiekendief voor het Vogelrichtlijngebied 'BE23013336 Schorren en Polders van de Beneden-Schelde'
 - de opmerkingen en bezwaren die ingediend zijn tijdens het openbaar onderzoek over de inrichtingsnota
 - het advies van de gemeente Beveren
 - het advies van de gemeente Zwijndrecht
 - het advies van de provincie Antwerpen
 - het advies van de provincie Oost-Vlaanderen
 - de antwoordnota ter verwerking van de opmerkingen en bezwaren en adviezen over het ontwerp van inrichtingsnota
 - het advies van de Vlaamse Landmaatschappij na Openbaar Onderzoek – 10 september 2023
- Advies IF
- Begrotingsakkoord